

С В Е Т У Л К А

ОСВЕТИ МРАКА!

Безплатно ръководство за деца за превенция
на трафика с цел сексуална експлоатация

Здравей,

Този малка книжка е създадена от група възрастни, които избраха да я нарекат „Светулка – Освети мрака“. Тя е тук, за да ти помогне да разбереш:

Какво е трафик на хора?

Какви са причините за него?

Как се случва?

Какви са последствията от трафика на хора?

и най-важното –

**Как да научиш твоите права
и да предпазиш себе си и твои
приятели да не станат жертви
на трафик?**

Ти си специален, защото си уникален.

Ако един гърнчар направи 10 000 вази, всичките с един размер и форма и ги украси по абсолютно еднакъв начин, то едва ли ще струват много скъпо. Ако обаче същият този гърнчар направи една специална ваза с уникална и необичайна форма с единствена по рода си украса, различна от всяка друга, тогава тя ще струва много повече. Всеки от вас е като тази специално създадена ваза. Вие сте ценни, защото няма никой точно като вас в целия свят. Всеки е различен, никой не мисли и не чувства точно като вас, всеки е една комбинация от идеи, мнения, вкусове, таланти и чувства, които са уникални – това ни прави специални.

1. Ти имаш права!

Защо децата трябва да бъдат информирани за своите права? Защо те трябва да могат да участват във взимането на решения, отнасящи се до тяхното развитие?

Чрез спазването на правата, гържавата ти гарантира:

Закрила

Ти получаваш закрила и сигурна среда за живот, която възрастните осигуряват, и правила, които следва да спазваш, за да се предпазиш от различни рискове. Конвенцията за правата на децата, приета от Общото събрание на ООН през 1989 г. ти гарантира права на закрила от експлоатация, изтезания, неоправдано отнемане от родителите и много други.

Глас и участие във взимането на решения

Ти имаш право да бъдеш подготвен/а и да имаш мнение по различни важни за теб въпроси, като напр. задължението на възрастните да се съобразяват и да включват в решенията мнението на децата.

Подкрепа и условия за лично развитие

Ти имаш достъп до услуги и професионална помощ, възможности за развитие на заложи и таланти, които възрастните са задължени да ти осигурят. Ти трябва да полагаш усилия да учиш, да се грижиш за здравето си, да развиваш различни знания и умения.

Можеш да прочетеш твоите права според **Конвенцията на ООН** на стр. 46 от книжката.

Какво е трафик на деца?

Трафикът е незаконно набиране, укриване, транспортиране и продажба на деца в рамките на България или друга страна с цел злоупотреба и експлоатация чрез използване на принуда, отвлечане, противозаконно лишаване от свобода, измама, злоупотреба с власт. Трафикът е процес, който води до всякакъв вид експлоатация.

Затова е важно децата да познават своите права и начините за защита от трафика.

Трафикът е процес, който води до всякакъв вид експлоатация и има три елемента:

Действие

Действието включва привличането, транспортирането и затварянето на отвлечените деца.

Средства

Трафикантите могат да използват средства като заблуда, заплахата, сила, принуда, отвлечение, измама, злоупотреба с власт или уязвимост, да платят на трето лице.

Цел

Защо се прави трафикът? Може да има много причини, например за сексуална експлоатация, принудителен труд, просяк и др.

Извод

Трафикът е престъпление! Той е световен проблем и много доходоносен престъпен бизнес, който се случва всеки ден. Трафикът на деца е организирана криминална дейност, чиято цел е висока печалба. Трафикираните деца са транспортирани, укривани и затваряни. Те губят свободата си на движение и са контролирани от трафиканта. Трафикантът печели от експлоатацията на децата.

ОПИТАЙ СЕ ДА ОТГОВОРИШ ПРАВИЛНО
НА СЛЕДНИЯ ВЪПРОС:

Кое е задължение на възрастните?

- ☐ Да изпълняват всички желания на децата.
- ☐ Да не се съобразяват с децата.
- ☐ Да изслужват и да се съобразяват с мнението на децата.

Можеш също да разгледаш сайта на „Светулка – Освети мрака“, където ще намериш още информация, образователни видеа и мобилно приложение с въпроси за проверка на знанията ти.

<https://sos-svetulka.net>

2. Кои деца са в риск?

Трафикът на деца е световен проблем и много доходоносен престъпен бизнес, който се случва всеки ден. Всеки може да бъде въввлечен в трафик, но някои деца са по-уязвими, кои са те?

Кое според теб прави едно дете уязвимо, за да бъде в по-голям риск от трафик?

БЕДНОСТ

НАИВНОСТ

ПРЕЖИВЯВАНЕ НА САМОТА

**ЛИПСА НА СИГУРНОСТ В
СЕМЕЙСТВОТО**

ЛИПСА НА ДОБРО ОБРАЗОВАНИЕ

ПРЕЖИВЯНО НАСИЛИЕ

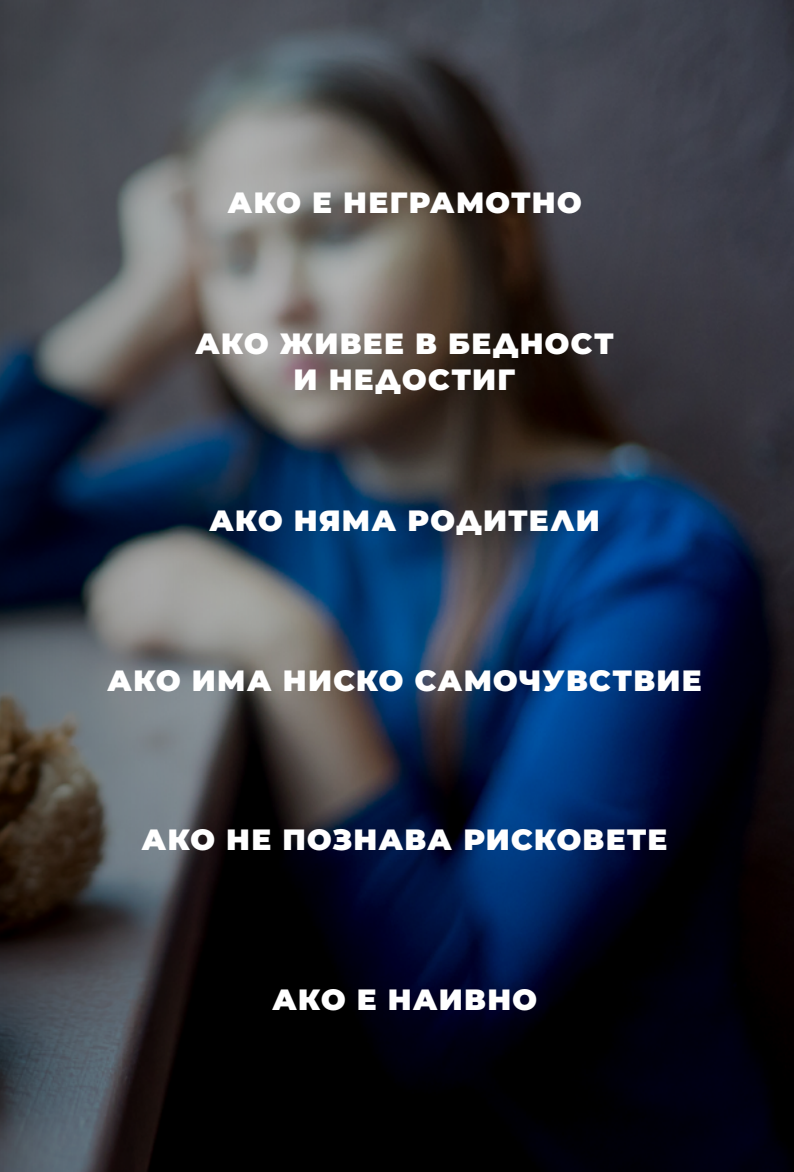
Кои деца са в по-висок риск от въвлечане в трафик?

Като цяло, децата са рискова група, тъй като все още нямат натрупан социален и емоционален опит, не могат да разпознават рисковите ситуации и следователно могат да бъдат лесно манипулирани.

Кога едно дете
може да е в риск?

Възможни причини едно дете да не
бъде добре защитено от трафик (ако
има повече причини има повече риск):

АКО Е НЕГРАМОТНО

**АКО ЖИВЕЕ В БЕДНОСТ
И НЕДОСТИГ**

АКО НЯМА РОДИТЕЛИ

АКО ИМА НИСКО САМОЧУВСТВИЕ

АКО НЕ ПОЗНАВА РИСКОВЕТЕ

АКО Е НАИВНО

Основни групи от деца, които биват въвлечени в трафик са:

Деца, чиито родители нямат добра емоционална връзка с тях и не успяват да упражняват родителски контрол

Тези деца може да са такива, които търсят разбиране извън семейството си и често бягат от вкъщи и това ги прави лесно уязвими на всички видове насилие навън.

Деца, които са свидетели на домашно насилие или спрямо които има насилие

Проблемите в семейството ги карат да търсят разбиране и приемане навън.

Деца, които живеят в бедност

Деца, които живеят при много лоши условия и в голяма бедност, могат да се чувстват задължени да помагат материално на семейство си. Желанието им да помогнат на семейството си ги поставя във висок риск от въвличане в трафик с цел джебчийство и/или просия.

Деца, които не живеят заедно с родните си семейства, а са настанени при близки, в приемни семейства или в домове

Най-често тези деца и юноши биват примамвани с обещания за по-добър живот в чужбина или в по-голям град в страната и там биват експлоатирани сексуално или трудово. Трафикантите се възползват от липсата им на връзка с родителите, нуждата им от близост и грижа, както и от липсата на контрол и грижа, които се дават в семейството.

Деца на улицата

Децата на улицата са беззащитни, те живеят без родителски надзор и трафикантите се възползват от това, че децата нямат близък човек, който да ги предпази от потенциални опасности.

Въвлечането в трафик обикновено става чрез:

ПРИНУДА (НАСИЛИЕ)

ПРИ ПЪТУВАНЕ В ЧУЖБИНА

ЧРЕЗ ПРИЯТЕЛ, ПОЗНАТ

ИНТЕРНЕТ

**ДОБРОВОЛНО ТРЪГВАНЕ
СЛЕД ЗАБЛУДА**

Извод

Трафикът на хора е съвременна форма на робство. Той е една от най-сериозните форми на потъпкване на основните човешки права. Въпреки, че най-често жертви стават неграмотни, бедни, социално слаби деца или такива, които нямат родители, също толкова вероятно е дете да стане жертва на трафик заради непознаване или подценяване на рисковете, наивност, ниско самочувствие или просто необходимост от близост и разбиране за преодоляване на трудна ситуация. Не е задължително трафикантът да е непознат. Той може да е твоят познат, гадже, близък или дори роднина.

ОПИТАЙ СЕ ДА ОТГОВОРИШ ПРАВИЛНО
НА СЛЕДНИЯ ВЪПРОС:

Какво правя, когато някой ме кара да се чувствам неудобно или застрашен?

- ☐ Казвам „не“ и не казвам на никого, защото ме е страх.
- ☐ Казвам „не“ и веднага търся подкрепа на доверен възрастен.
- ☐ Правя това, което искат от мен, въпреки че не искам.

Можеш също да разгледаш сайта на „Светулка – Освети мрака“, където ще намериш още информация, образователни видеа и мобилно приложение с въпроси за проверка на знанията ти.

<https://sos-svetulka.net>

3. Как се случва трафикът и какви са последите от него?

Процесът на въвличане в трафик е поредица от съгласия за участие в нещо, за което е много вероятно да имаш съмнения. Тази поредица от съгласия може да бъде спряна, ако споделиш в семейството си или на близки, когато не се съгласяваш да участваш в действия, които изглеждат опасни.

Кой може да се опита да започне този процес?

Не е задължително да бъдеш вербуван за трафик от непознат човек, трафикант може да се окаже и твой познат, близък или роднина.

Къде може да се случи?

Вербуването може да започне навсякъде – в България или в чужбина, на село или в големия град, в интернет, в кафенето, пред училище, на купон, в дискотеката, по време на пътуване. Няма значение, дали си богат или беден, момче или момиче.

Какво може да се случи
на едно дете, след като
попадне в трафик?

**ДА Е МНОГО ДАЛЕЧ ОТ РОДИТЕЛИ,
БЛИЗКИ, ПРИЯТЕЛИ, ДОРИ ИЗВЪН
СТРАНАТА.**

**ДА СЕ ЧУВСТВА ЗАСРАМЕНО ОТ
ПРЕКРАЧВАНЕТО НА ИНТИМНИТЕ МУ
ГРАНИЦИ.**

**ДА НЕ НАМИРА ВАРИАНТ ЗА БЯГСТВО
И ТОВА ДА ГО КАРА ДА СЕ ЧУВСТВА В
КАПАН.**

**ДА ИЗПИТВА НЕГАТИВНО ОТНОШЕНИЕ
КЪМ ТЯЛОТО СИ.**

**ДА СЕ ЧУВСТВА ВИНОВНО И ДА СЕ
САМООБВИНЯВА.**

**ДА НЯМА НА КОГО ДА СЕ ДОВЕРИ. МОЖЕ
ДА УСЕЩА, ЧЕ СЕ ПРИВЪРЗВА КЪМ
НАСИЛНИКА.**

**ДА СЪНУВА КОШМАРИ ИЛИ ДА НЕ МОЖЕ
ДА СПИ.**

**ДА ЗАПОЧНЕ ДА ВЗИМА НАРКОТИЦИ,
ЛЕКАРСТВА ИЛИ ДА МУ СЕ ЯДЕ ПОВЕЧЕ
ХРАНА ОТ ОБИКНОВЕНО.**

**ДА НЕ МОЖЕ ДА ВЗИМА РЕШЕНИЯ ЗА
СЕБЕ СИ.**

**ДА СЕ РАЗБОЛЕЕ ОТ СПИН ИЛИ НЯКОЯ
ДРУГА ПОЛОВО ПРЕДАВАНА БОЛЕСТ.**

АКО Е МОМИЧЕ, МОЖЕ ДА ЗАБРЕМЕНЕЕ.

Извод

Основен начин за поддържане на трафика е контролът, който трафикантите упражняват върху децата. Този контрол води до изолация на детето от средата му на съученици, приятели, роднини. Нарушаването на тайната, колкото и да е трудно, премахва контрола и връща увереността на детето.

Трафикът въздейства върху семейството на деца, въвлечени в трафик. Как едно семейство ще реагира на събитията, свързани с трафика, зависи от умението му за справяне с проблеми, наличието или отсъствието на подкрепяща среда, степента на ангажираност на държавните институции по случая. Ако дете, въвлечено в трафик изпраща пари въкъщи, това може да е стимул за други семейства да изпращат децата си на трафиканти, което е удар върху цялата общност! Когато трафикът е често срещано явление в една общност, животът на общността се променя: училището престава да е важно, развиват се отношения на насилие и погазване на права, доверието в общността намалява, което поддържа бедността и рисковете за по-младите поколения.

ОПИТАЙ СЕ ДА ОТГОВОРИШ ПРАВИЛНО
НА СЛЕДНИЯ ВЪПРОС:

Кое е вярно за дете попаднало в трафик?

- ☐ Детето няма вина и има нужда от помощ.
- ☐ На децата им се случват такива неща, защото са деца.
- ☐ Детето заслужава това, което му се случва, защото е лошо дете.

Можеш също да разгледаш сайта на „Светулка – Освети мрака“, където ще намериш още информация, образователни видеа и мобилно приложение с въпроси за проверка на знанията ти.

<https://sos-svetulka.net>

4. Как знанието за правата ти ще ти помогне да предпазиш себе си и твоите приятели?

Какво можеш да направиш сам/а за себе си, приятелите си и за други непознати деца?
Какво могат да направят твоите близки, съседите и другите възрастни в квартала или мястото, където живеят?

Какви мерки могат да се вземат от повече хора, които да помогнат на теб и други деца да се предпазят от трафик?

Това, което зависи от теб и други деца:

Ти можеш да споделяш с твоите родители и други значими за теб възрастни, свободно и без страх, важните за теб неща и проблеми. Така възрастните ще могат да те предпазят и защитят.

**Това, което зависи от възрастните
в селото или града, в който живееш:**

Трябва да си запознат/а
с правата и отговорностите си,
с опасностите от трафик и как да
се предпазиш от него.

Хората, които са отговорни за теб:
родителите ти, учителите, полицаите,
социалните работници и др. да са
информирани и да познават рисковете
и начините за защита от трафик.

Необходимо е да умееш да
казваш „не“ на някого, който
иска да правиш нещо, с което не
си съгласен/а.

Съседите в твоя квартал и хората
от твоето обкръжение да помагат
за справяне с рискови ситуации,
касаещи твоята закрила.

Това, което зависи от политиците, професионалистите и правозащитниците в България и Европейския съюз:

Международните организации за превенция и
защита от трафик да действат заедно.

Медиите да са запознати и да говорят за
опасността от трафика на деца.

Да има достатъчно кризисни центрове и
професионална помощ за жертви на насилие и
трафик, както и достъпни телефонни линии за
сигнали срещу трафик на хора.

Да се променя отношението на хората, така
че да се разкриват повече случаи на домашно
насилие и сексуално малтретиране.

Прости правила
за безопасност в кибер-
пространството:

Не се преговарявай

Помни, че в интернет трябва да се отнасяш
с всеки като с непознат и не трябва да
се доверяваш на никого, защото гори и
да си мислиш, че си пишеш с твой познат,
самоличността му може да се използва от
друг човек, който е злонамерен!

Не давай информация за себе си и близките си

Никога не давай лична информация на
лице, с което си се срещнал в интернет
пространството, включително чата,
защото не можеш да бъдеш сигурен/а за какво
ще бъде използвана от човека, на когото я
предоставяш!

Не давай информация за други хора

Не споменавай подробности и лични данни за други хора, дори и да са твои приятели.

Не изпращай свои снимки на непознати

Не предоставяй свои снимки, защото те могат да бъдат използвани за всякакви цели, без твоето съгласие.

Не приемай срещи с непознати

Никога не приемай среща, уговорена в чата или по друг начин чрез интернет, а ако е наистина наложителна—задължително уведоми родителите си! Не отивай на срещата сам/а, най-добре е да отидеш с родителите си!

Информирай за злоупотреби

Ако попаднеш на текст или съобщение в чата или на интернет страница, което те обижда, шокира или смущава—незабавно го покажи на родителите си, повече не влизай там и незабавно сигнализирай за него, като използваш бутона за сигнализиране в горната дясна част на страницата, за да се предприемат нужните действия.

Съветвай се с родителите си

Винаги казвай на родителите си в какви сайтове влизаш, с кого си пишеш/чатиш, какви файлове и материали възнамеряваш да свалиш от интернет. Съветвай се с тях дали това е безопасно и им съобщавай за всичко нередно.

Предпазвай околните

Не прави нищо, което може да нанесе вреда на теб, други хора, твоя компютър или този на други хора.

Внимавай със сайтовете за запознанства

Знай, че сайтовете за запознанства са изключително опасни! Те са сред най-използваните от педофили за търсене на жертви. НЕ ги посещавай! Социалните мрежи (както Facebook и Twitter) предлагат подобни възможности за хора с лоши намерения, защото те предлагат възможности за контакт, лична информация и снимки.

Направи си неразбиваема парола

Когато създаваш парола, опитай се тя да бъде максимално трудна за познаване от друг човек. Никога не използвай свои или тези на други хора имена, телефонни номера, прякори, дата на раждане, ЕГН и т.н.. За различните програми и сайтове използвай различни пароли, за да защитиш другите си профили, ако едната парола е открадната. Също използвай различни потребителски имена (usernames). Добра идея е, когато създаваш парола, да използваш както главни, така и малки букви, да включиш няколко цифри и също символи, когато системата, в която се регистрираш го позволява (както .,/?!#@\$%^&*~+;"; и тн). Никога не използвай парола, която е същата като потребителското име (username).

Как мога да откажа да
участвам и да се науча да
казвам НЕ?

**Да кажа твърдо „не, благодаря”
или „не, това не е за мен”.**

Да се оттегля от ситуацията.

**Да използвам хумор, за да
избегна натиска или да отклоня
вниманието от себе си.**

**Да кажа направо, че не ми харесва
някой да ме кара да правя нещо.**

**Да потърся помощ и да говоря с
някого, на когото имам доверие.**

**Да се обърна към институциите
и специалистите, които могат да
ми помогнат.**

Извод

Има три сигурни начина, чрез които
децата могат да се защитят:

- Да бъдат информирани за начините,
по които се случва трафикът и да
разпознават сигналите, че има опасност
от трафик.
- Да знаят как по безопасен начин да
ползват интернет.
- Да развият по-добро самочувствие.

Има професионалисти,
които могат да ти помогнат
и да те защитят:

ПОЛИЦЕЙСКА ЗАКРИЛА

КРИЗИСЕН ЦЕНТЪР

СПЕШЕН ПРИЕМ

**ЦЕНТЪР ЗА РАБОТА С ДЕЦА
НА УЛИЦАТА**

**ПСИХОЛОГИЧЕСКО
КОНСУЛТИРАНЕ – ЦОП**

ГОРЕЩА ТЕЛЕФОННА ЛИНИЯ

Полезни контакти

<https://antitrafficking.government.bg/>

**НАЦИОНАЛНА
КОМИСИЯ ЗА БОРБА С
ТРАФИКА НА ХОРА**

<https://sosbg.org/>

**SOS ДЕТСКИ СЕЛИЩА
БЪЛГАРИЯ**

0800 1 8676 (генонощно)

**ГОРЕЩА ТЕЛЕФОННА
ЛИНИЯ НА ФОНДАЦИЯ
„АСОЦИАЦИЯ АНИМУС“**

<https://www.cybercrime.bg/bg>

**СЕКТОР
„КИБЕРПРЕСТЪПНОСТ“
КЪМ ГДБОП - МВР**

124 123

**БЪЛГАРСКА
ЛИНИЯ ЗА ОНЛАЙН
БЕЗОПАСНОСТ - БЛОБ**

<http://www.helpline.bg/>

+359 2 933 90 50; +359 2 933 90 30

**ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
ЗА ЗАКРИЛА НА
ДЕТЕТО**

sacp@sacp.government.bg

<http://www.childdefender.com>

CHILD DEFENDER
родителски контрол и защита на
детето в Интернет

<http://safenet.bg/>

**НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР
ЗА БЕЗОПАСЕН
ИНТЕРНЕТ**

112

**ЕДИНЕН ЕВРОПЕЙСКИ
НОМЕР ЗА СПЕШНИ
СЛУЧАИ**

Набира се без код, не е необходим
роуминг и е абсолютно безплатен

116 111

**НАЦИОНАЛНА
ТЕЛЕФОННА ЛИНИЯ
ЗА ДЕЦА**

www.116111.bg

Конвенция на ООН за правата на детето

Конвенцията е първият юридически обвързващ международен документ, който утвърждава човешките права на всички деца.

Конвенцията за правата на децата е приета от Общото събрание на ООН през 1989 година. В България тя е в сила от юни 1991 г.

Адаптираният текст на Конвенцията е от книгата „Моите права са мои отговорности“, с автор Соня Таушанова, издание на фондация „Култура, изкуство, деца“.

Член 1. Всяко дете под 18 години има тези права:

Член 2

НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Твоята държава те закриля от дискриминация и наказание, независимо от раса, пол, език, религия, произход, социално положение, имуществено състояние, инвалидност, мнения или друго положение, в което се намираш.

Член 3

ВИСШИ ИНТЕРЕСИ НА ДЕТЕТО

Твоите интереси са от първостепенно значение във всички действия, насочени към теб. Държавата се грижи за твоята безопасност, здраве и благоденствие, като осигурява необходимите закони за това.

Член 4

ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРАВАТА

Твоята държава предприема всички необходими мерки за осъществяване на правата на детето, признати от тази Конвенция.

Член 5

УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРАВАТА

Държавата зачита правата, задълженията и отговорностите на хората, които се грижат за теб да осигуряват подходящи указания и ръководят упражняването на твоите права по начин, отговарящ на твоето развитие и на твоите способности.

Член 6

ПРАВО НА ЖИВОТ И РАЗВИТИЕ

Ти имаш право на живот и твоята държава осигурява оцеляването и развитието ти по най-добрия начин.

Член 7

ИМЕ И ГРАЖДАНСТВО

Ти имаш право на име, гражданство и на отглеждане от своите родители. Твоята държава се грижи за това.

Член 8

ЗАКРИЛА НА САМОЛИЧНОСТТА

Ти имаш право да запазиш своята самоличност, гражданство, име и семейни връзки. Твоята държава ти помага и те закриля, ако това не е спазено.

Член 9

РАЗДЯЛА С РОДИТЕЛИ

Ти имаш право да живееш с твоите родители, освен ако това не ти вреди. Ти и твоите родители имате право на мнение и участие във взимането на решения за раздяла между вас. Когато ти си отделено от единия или от двамата си родители, ти имаш право да поддържаш връзка с тях, ако това не вреди на твоите интереси.

Член 10

СЪБИРАНЕ НА СЕМЕЙСТВОТО

Ако ти и твоето семейство живеете в различни държави, имате право да поискате да се съберете или да поддържате лични контакти без ограничения, стига това да е в рамките на закона и да не нарушава правата на другите.

Член 11

НЕЗАКОННО ПРЕХВЪРЛЯНЕ И НЕВРЪЩАНЕ НА ДЕЦА ОТ ЧУЖБИНА

Твоята държава трябва да се бори с незаконното прехвърляне (отвлечение) на деца, както и с тяхното невръщане от чужбина. За да стане това възможно, държавата подписва споразумения и договори с други държави.

Член 12

СВОБОДА НА МНЕНИЕ

Ти можеш да изразяваш свободно своето собствено мнение по въпроси, които се отнасят до теб от момента, в който си способно на това. Държавата предоставя възможност за изслушване, като на твоето мнение се придава значение, съответстващо на възрастта и зрелостта ти.

Член 13

СВОБОДА НА ИЗРАЗЯВАНЕ И ПРАВО НА ИНФОРМАЦИЯ

Ти имаш право на свобода да изразяваш мнението си. Ти можеш да търсиш, получаваш и предаваш информация и идеи от всякакъв вид и под всякаква форма, стига това да не засяга правата на други хора, националната сигурност, ред, здраве и морал.

Член 14

СВОБОДА НА МИСЪЛТА, СЪВЕСТТА И РЕЛИГИЯТА

Ти имаш право да изразяваш свободно мислите си, да изповядваш религията си, без да нарушаваш законите и правата на другите. Хората, които се грижат за теб имат правото и задължението да те ръководят по начин, съответстващ на развитието на твоите способности.

Член 15

СВОБОДА НА СДРУЖАВАНЕ

Ти имаш право да участваш в мирни събрания или да се сдружаваш по свой избор, като зачиташ закона и не нарушаваш правата на другите.

Член 16

ЗАЩИТА НА ЛИЧНИЯ ЖИВОТ

Никой няма право незаконно да се намесва в твоя личен живот, семейство, дом и кореспонденция, както и да посяга на твоята чест и репутация. Ти имаш право на закрила против това.

Член 17

ДОСТЪП ДО ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

Твоята държава осигурява достъп до полезна за развитието ти информация. Ти имаш право да получаваеш информация и материали от различни културни, национални и международни източници чрез медиите и на твоя език. Твоята държава насърчава производството и разпространението на детски книги. Държавата те защитава от информации и материали, вредни за теб.

Член 18

ОТГОВОРНОСТ НА РОДИТЕЛИТЕ

Твоите родители или настойници носят обща отговорност за твоето отглеждане и развитие, както и за закрила на твоите висши интереси.

Държавата оказва подходяща помощ на родителите при отглеждане на децата, като създава институции и служби, които да бдят над теб.

Член 19

ЗАКРИЛА ОТ НАСИЛИЕ

Твоята държава те защитава от всички форми на физическо или умствено насилие, от изоставяне или небрежно отношение, от посегателство или злоупотреба, от малтретиране или експлоатация, от сексуални престъпления, докато ти си под грижите на родители или други хора. Държавата създава защитни социални програми, за да те предпазва. Ако все пак нещо се случи, тя трябва да се грижи за теб.

Член 20

ГРИЖИ ЗА ДЕЦА, ЛИШЕНИ ОТ СЕМЕЙНА СРЕДА

Твоята държава осигурява специална закрила и помощ в случай, че нямаш семейство или семейството не се грижи добре за теб. Тази помощ защитава твоите права и интереси.

Член 21

ПРАВО НА ОСИНОВЯВАНЕ

Ти имаш право на осиновяване, ако се запазват твоите висши интереси и след като са събрани всички гаранции и разрешения на хората, които отговарят за теб.

Член 22

ПРАВА НА ДЕЦА – БЕЖАНЦИ

Ти имаш право на специална закрила, ако трябва да напуснеш своята страна (поради война, размирици, преследване или други причини), независимо дали си с родители или без тях. Ти имаш право на информация за семейството си и на помощ за неговото събиране.

Член 23

ДЕЦА С УМСТВЕНИ ИЛИ ФИЗИЧЕСКИ НЕДОСТАТЪЦИ

Твоята държава признава правото на пълноценен и достоен живот, на самостоятелност и активно участие в обществото на детето с физически или умствени отклонения. Такова дете получава специални грижи, ако е необходимо – безплатни, за осигуряване на образование, здравни грижи, възпитание, подготовка за трудова дейност и отдих.

Член 24

ЗДРАВЕ И ПРАВО НА ДОСТЪП ДО ЗДРАВНИ УСЛУГИ

Ти имаш право на възможно най-добро здраве, на достъп до най-добрите здравни услуги, най-висок стандарт на живот, екологична храна и питейна вода. Твоята държава ще се бори за премахване на традиционни практики, които са вредни за здравето на децата.

Член 25

КОНТРОЛ ВЪРХУ ЛЕЧЕНИЕ И НАСТАНЯВАНЕ

Ако си настанено в специално заведение за лечение, ти имаш право на периодичен контрол върху начина на лечение и обстоятелствата по настаняването ти.

Член 26

ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

Ти имаш право да се ползваш от обществени осигуровки и застраховки, съобразно твоите разходи и положение, както и на отговарящите за теб лица.

Член 27

ЖИЗНЕН СТАНДАРТ

Ти имаш право на най-добър начин на живот, който да отговаря на нуждите на твоето физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие според способностите и финансовите възможности на отговарящите за теб. Ти имаш право на издръжка от родителите (настойниците), независимо къде се намират те.

Член 28

ПРАВО НА ОБРАЗОВАНИЕ

Ти имаш право на образование. Твоята държава дава равен шанс на всички, като осигурява безплатно и задължително начално, достъп (според способностите) до различни форми на средно и висше образование, както и достъп до научни и технически знания. Училищната дисциплина трябва да се спазва по начин, запазващ човешкото достойнство и не нарушаващ правата по тази Спогодба.

Член 29

ЦЕЛИ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Твоето образование трябва да е насочено към развитие на личността, таланта, умствените и физически способности; към зачитане на човешките права и свободи;

към развитие чувството на уважение към родители, самоличност, национални ценности, различни цивилизации и към природната среда.

Член 30

ДЕЦА НА МАЛЦИНСТВА ИЛИ НА КОРЕННО НАСЕЛЕНИЕ

Ако принадлежиш към етническо, езиково или религиозно малцинство, или произхождаш от коренното население, ти имаш право свободно да говориш езика си, да ползваш собствената си култура и да изповядваш религията си.

Член 31

ПРАВО НА ОТДИХ, ПОЧИВКА, КУЛТУРНА И ТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Ти имаш право на отдиш и почивка, участие в подходящи за възрастта ти игри и забавни дейности и на свободно участие в културния живот и изкуствата.

Член 32

ЗАЩИТА ОТ ЕКСПЛОАТАЦИЯ

Твоята държава те предпазва от всички форми на незаконно полагане на труд в полза на други хора, като създава закони за установяване на минималната възраст за започване на работа, за подходящи условия на работа и следи за спазването им с цел да подпомага твоето развитие.

Член 33

ЗАКРИЛА ОТ НАРКОТИЦИ

Твоята държава те закриля с всички мерки от незаконната употреба, участието в производство и в продажба на наркотици и други вещества, вредни за твоето здраве.

Член 34

ЗАЩИТА ОТ СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ И ЕКСПЛОАТАЦИЯ

Никой няма право да те насилва, експлоатира сексуално или да те ползва за производство на порнографски материали и представления.

Член 35

ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОТВЛИЧАНЕ И НА ТЪРГОВИЯ С ДЕЦА

Никой няма право да те отвлича, продава
или търгува с теб в каквато и да е форма
и с каквато и да е цел.

Член 36

ЗАКРИЛА ОТ ВСИЧКИ ФОРМИ НА ЕКСПЛОАТАЦИЯ

Твоето благосъстояние не трябва да
се нарушава от никакви форми на
експлоатация.

Член 37

ЗАКРИЛА ОТ ИЗТЕЗАНИЯ И ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

Твоята държава осигурява да не те наказват,
изтезават, унижават, да не ти налагат
смъртно наказание или доживотен затвор;
да не те лишават незаконно и произволно
от свободата ти. Ако все пак си лишено от
свобода, трябва да се зачита достойнството
ти, нуждите на възрастта ти и правото на
правна и друга помощ.

Член 38

ЗАКРИЛА ПРИ ВЪОРЪЖЕН КОНФЛИКТ

В случай на въоръжен конфликт ти имаш
право на закрила и грижи от твоята
държава. Ако не си навършил 15 години,
не трябва да взимаш пряко участие във
въоръжени действия и не трябва да те
призовават в армията.

Член 39

ГРИЖИ ЗА ФИЗИЧЕСКО И ПСИХИЧЕСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Ако някой се е отнесъл към теб жестоко, нечовешки и унижително, ти имаш право на грижи, които да подпомогнат физическото и психическото ти възстановяване. Ти имаш право и на условия, благоприятни за укрепване на твоето здраве, самоуважение и достойнство.

Член 40

ЗАКРИЛА ПРИ НАРУШАВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ ЗАКОН

Твоята държава признава правото на всяко дете, което е заподозряно, обвинено или признато за виновно в нарушаване на Наказателния закон да бъде третирано по начин, запазващ достойнството и основните човешки права и свободи.

Сдружение SOS Детски селища България е първата гражданска правозащитна организация в страната, която предоставя директна грижа за деца в риск, регистрирана през 1990г. За първи път след демократичните промени Сдружението предоставя алтернатива на институционалната грижа за деца – грижа в SOS семейство. Вече 30 години предоставяме и развиваме социални услуги в областта на грижата, образованието и здравеопазването за деца в риск от раздяла и тези, които вече са разделени от своите семейства.

Сдружение SOS Детски селища България е част от голямото международно семейство SOS Children's Villages International, което се грижи за близо 2,500,000 деца в 136 страни по света. В България сдружението започва дейността си през 1990 г.

Сдружението предлага семеен тип грижа за деца, разделени от родителите си и подкрепя на семейства в риск от раздяла. SOS Детски селища се застъпва за правата на децата и подкрепя семействата им в усилията им да подобрят качеството си на живот. Ние осигуряваме правото на децата и младежите да бъдат чути и да имат възможност сами да заявят своите права.

Проектът за превенция на трафика на деца за сексуална експлоатация „Светулка — Освети мрака“ е осъществен с финансовата подкрепа на шведската фондация Radiohjälpен и в партньорство със SOS Детски селища Швеция.

